

Multikulturalizmin alternativı yoxdur!

Bakıda keçirilən BMT-nin Sivillizasiyalar Alyansının VII Qlobal Forumu qəbul etdiyi Bəyannamədə dünyanı sülhə və dialoqa çağırdı

Azərbaycanın tarixinə və mədəniyyətinə nəzər salan hər kəs tam əmin ola bilər ki, əsrlər boyu bu ölkədə multimədəniyyətli cəmiyyətlər mövcud olub. Bu gün Azərbaycanda yaşayan xalqlar arasındakı dostluq və həmrəylik bunun bariz nümunəsidir. Eyni zamanda, ölkəmizdə mədəni müxtəliflik sahəsində görülən və həyata keçirilən işlər çox uğurludur. Bu, dövlət siyasətinin prioritet sahələrindən biridir. Rəsmi Bakı ölkələr arasındakı əlaqələrin daha da inkişafı üçün humanitar aspektlərə daim böyük diqqət və qayğı göstərir. İki ildən bir Azərbaycanda Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu təşkil olunur, mütəmadi Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumu keçirilir. Dinlərarası dialoq kimi vacib bir məsələyə həsr edilən Dünya Dini Liderlərinin Zirvə toplantısı da Azərbaycanda keçirildi. Bu günlərdə dünya miqyasında dinlərarası, mədəniyyətlərarası dialoqun aparılması üçün ən mötəbər tədbir — BMT-nin Sivillizasiyalar Alyansının VII Qlobal Forumu da Bakıda keçirildi. Forumun dünyada həmrəylik, sülh, qarşılıqlı anlaşma və tərəfdaşlıq işinə töhfə verəcəyini vurğulayan cənab İlham Əliyev bildirib ki, aramızda bölüşdürəcəyimiz heç nə yoxdur, hamımız eyni planetdə yaşayırıq: “Bütün xalqlar sülh, əmin-amanlıq və təhlükəsizlik şəraitində yaşamağı, ailələrini qorumağı, övladlarını böyütməyi arzulayır. Bütün dinlər eyni dəyərləri - insanlıq, mərhəmət, həmrəylik və sülhü təbliğ edir. Bu gün dünyanın tələb etdiyi - söylərimizin birləşdirilməsidir”.

BMT-nin Sivillizasiyalar Alyansının Bakı Forumu dünya miqyasında terrorizm təhlükəsi, Avropada kəskinləşən miqrasiya böhranı və cəmiyyətlərdə dözümsüzlüyün artması mühitində keçirildi. Dünyanın 140-dan çox ölkəsinin nümayəndələri planetin müxtəlif regionlarında etnik və dini zəmində baş verən qarşıdurma və toqquşmalar kimi mürəkkəb problemlərin həllinə dair vahid fikrə gəlmək üçün geniş müzakirələr apardılar və konstruktiv dialoqun inkişafına xidmət edəcək təkliflər səsləndirdilər. Cənab İlham Əliyevin də qeyd etdiyi kimi, müxtəlif fikir və baxışlar təsdiq etdi ki, multikulturalizmin alternativı yoxdur!

Dövlət başçısı İlham Əliyevin bəyan etdiyi kimi, multikulturalizm ənənələri və tolerantlıq Azərbaycan xalqının həyat tərz, mədəni-əxlaqi dəyəri, Azərbaycan Respublikasının siyasətidir. Təsədüfi deyildir ki, 2016-cı il ölkəmizdə “Multikulturalizm ili” elan edilib. Təhlilçilərin də fikrincə, Azərbaycanda multikulturalizm siyasəti tarixi ənənələrə söykənən milli və dini münasibətlər modeli olmaqla yanaşı, ilk növbədə mədəni müxtəlifliyin, xalqların milli-mədəni irsinin qorunmasına və inkişafına, onların qarşılıqlı faydalı inteqrasiyasına yönəldilmişdir. Müxtəlif etnik mədəniyyətlər arasında ənənəvi birgəyaşayış, qarşılıqlı hörmət prinsiplərinə söykənən bu model sivilizasiyalararası və mədəniyyətlərarası dialoq prosesində Azərbaycan Respublikasının çox uğurlu missiyası və töhfəsidir. Bu ənənələr “multikulturalizm” və “tolerantlıq” kimi təqdim olunsada, heç də nə ötən yüzilliyin, nə də XXI əsrin siyasi-ideoloji yetirməsi deyildir, onun kökləri tarixin qədim çağlarına doğru uzanır. Azərbaycanın əsrlər boyu dinlər, mədəniyyətlər və sivilizasiyaların bir araya gəldiyi məkan olduğunu vurğulayan cənab İlham Əliyev bildirib ki, Azərbaycan Şərq və Qərb arasında yalnız coğrafi körpü deyil, həm də mədəniyyət körpüsüdür: “Əsrlər boyu müxtəlif dinlərin

və mədəniyyətlərin nümayəndələri Azərbaycanda sülh şəraitində və ləyaqətlə yaşayıblar. Dini dözümlülük və multikulturalizm burada hər zaman mövcud olmuşdur. “Multikulturalizm” sözü mövcud olmadığı bir zamanda belə, həmin ideyalar daim yaşayıb. Bunun nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan çoxmillətli və çoxkonfessiyalı ölkədir. Burada bütün dinlərin və etnik qrupların nümayəndələri sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşayırlar. Bu, bizim ən böyük sərvətimizdir və biz tariximizlə fəxr edirik. Biz müxtəlif mədəniyyətləri özündə əks etdirən tarixi abidələrimizlə fəxr edirik. Dünyanın ən qədim məscidlərindən biri Azərbaycanın qədim şəhəri olan Şamaxıda 743-cü ildə inşa edilmişdir. Bununla yanaşı, ən qədim kilsələrdən biri — qədim Qafqaz Albaniyası dövrünə aid kilsə də məhz Azərbaycanda, daha bir qədim şəhər olan Şəkinin yaxınlığında yerləşir. Hökumətimiz məscidlərin, pravoslav və katolik kilsələrinin, habelə sinagoxların inşası və təmirinə maliyyə vəsaiti ayırır. Bu, bizim siyasətimiz və həyat tərzimizdir. Əsrlər boyu Azərbaycan ölkəmizdə mövcud olan siyasi və sosial vəziyyətə baxmayaraq bu sərvəti qoruyub saxlamışdır”.

Bu gün multikulturalizmin Azərbaycan modeli dünya xalqları arasında münasibətlərin dərinləşməsinə istiqamətlənmiş mühüm və müsbət dəyər kimi geniş və hərtərəfli şəkildə təşviq edilir. “İnklüziv cəmiyyətlərdə birgəyaşama: çağırış və məqsəd” devizi altında Bakıda yüksək səviyyədə keçirilən Forumda BMT-yə üzv ölkələrin dövlət və hökumət başçıları, xarici işlər nazirləri, siyasi liderlər, tərəfdaş qurumlar, beynəlxalq və regional təşkilatların nümayəndələri, özəl sektor, incəsənət, media və akademiya təmsilçiləri kimi, donor təşkilatlar və ayrı-ayrı fondlar da daxil olmaqla nüfuzlu qonaqların iştirakı və çıxışlarda qaldırılan təşəbbüslər, tövsiyələr mədəniyyətlər, sivilizasiyalar arasında əməkdaşlığa əlaqələrin güclənmə-

sinə, qarşılıqlı anlaşmaya öz böyük töhfəsini verdi.

Şübhə və qorxu dolu dünyada Alyans etimad və anlaşma yaradır. Onun layihələri gənc innovatorları dəstəkləyir, jurnalistləri resurslarla təmin edir və dialoqu dəstəkləyən liderlərə hörmət edir. Gəlin, həmçinin zamanımızın çağırışları ilə üzleşdiyimiz bir vaxtda bu qiymətli Alyansı gücləndirək, — deyən BMT-nin baş katibi Pan Gi Mun Forum iştirakçılarının nümayiş etdirilən videomüraciətində dedi: “Böhlünmə və təcrid ekstremistlərə sərf edir. Onların atdığı bombalar binaları hədəfə alır. Lakin onların əslində məhv etmək istədiyi bizim qarşılıqlı anlaşmamızdır. Bu səbəbdən də mən bu Forumun “İnklüziv cəmiyyətlərdə birgəyaşayış” mövzusunda həsr olunmasını alqışlayıram. Bu, həmçinin davamlı inkişaf üzrə 2030-cu il gündəliyinin əsas məqsədidir. Bu gündəlik bütün insanlar, xüsusilə irqçilik, diskriminasiya, ksenofobiya və zorakılığın digər formaları üzündən uzun müddət təcrid olunmuş insanlar üçündür. Alyans heç kimin unudulmaması və hamıya ləyaqətli həyat təmin etmək üçün bu qlobal planı reallaşdırmağa kömək edir. Mən BMT-nin bu qurumunu tam dəstəkləyirəm”.

Bu, BMT-baş katibi cənab Pan Gi Munun Bakı Forumuna davamlı dəstəyini ifadə edən bəyanatı idi. Bu bəyanat bir daha təsdiq etdi ki, dünya liderləri münaqişələrin əsas səbəbləri ilə məşğul olaraq diqqəti onların qarşısının alınmasına cəmləşdirmək vacibdir və çox əhəmiyyətlidir.

Alyans radikallaşma və qütbləşmənin qarşısını almaqla, daha böyük mədəniyyətlərarası anlaşmanı həvəsləndirməklə, eləcə də bu məqsədləri irəliyə doğru aparan layihə və proqramlarda iştirak etməklə daha təhlükəsiz dünyanın qurulmasına töhfə vermək üçün formalaşdırılmış zərif qüvvə mexanizmi rolunu oynayır.

2016-cı ilin şüarı “İnklüziv cəmiyyətlərdə birgəyaşayış: çağırış və məqsəd” mövzudur. Bu şüar BMT-nin sülh və təhlükəsizlik, insan haqları, qanunun aliliyi və davamlı inkişaf kimi dörd əsas prinsipinə uyğun gəlir. Daha dəqiq desək, bu şüar 2030-cu il üçün davamlı inkişaf gündəliyinə uyğundur. Davamlı inkişafın 16-cı məqsədində xüsusi olaraq deyilir: “Davamlı inkişaf naminə sülhsevər və inklüziv cəmiyyətlər təşviq edilməli, hamının ədalətə çıxışı təmin olunmalı və bütün səviyyələrdə səmərəli, məsuliyyətli və inklüziv təsisatlar qurulmalıdır”. Davamlı inkişaf sülh və təhlükəsizlik olmadan həyata keçirilə bilməz. Eyni zamanda, sülh və təhlükəsizlik davamlı inkişaf olmadan riskə məruz qalır, — deyən BMT-nin Sivillizasiyalar Alyansının ali nümayəndəsi Nasir Əbdüləziz Əl-Nasir vurğulayıb ki, zorakı ekstremizm, terrorçuluq, işsizlik və digər problemlərin həllinə gənclərin də yaxından cəlb edilmələri vacibdir və qarşıya

qoyulan ümdə vəzifələrə nail olmaq üçün dialoqun əhəmiyyəti çox böyükdür.

Məlumat üçün bildirək ki, Sivillizasiyalar Alyansının təməli on bir il bundan əvvəl Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdəğan və İspaniyanın o dövrdəki baş naziri Xose Luis Rodriges Sapateronun təşəbbüsləriylə qoyulub. Ötən müddətdə bu təşəbbüs daha geniş vüsət alıb və güclənib. Bu gün 140-dan çox ölkə bu təşəbbüslərə — Sivillizasiyalar Alyansına dəstək verir. Geniş miqyasda özünə dəstək tapan bu qrup güclənərək hazırkı səviyyəyə çatıb. Sivillizasiyalar Alyansı BMT-nin nəzdində, BMT platformasının ən mühüm təşəbbüslərindən birinə çevrilib. Ali nümayəndə Nasir Əbdüləziz Əl-Nasirin rəhbərliyi ilə reallaşdırılan layihələr sayəsində Sivillizasiyalar Alyansının amalları, dəyərləri və mesajları hər gün artaraq geniş kütlələrə çatdırılır. Ötən il BMT Baş Məclisində yüzədək üzv ölkənin təşəbbüsü ilə bu istiqamətdə bir qərar qəbul edildi. Bu qərar Sivillizasiyalar Alyansının təqdim etdiyi baxışların və hədəflərin qlobal miqyasda qəbul edilməsinin ən gözəl ifadəsi oldu.

Dözümsüzlüyə, ayrı-seçkiliyə, ksenofobiya, müxtəlifliyə qarşı olan qorxuya qalib gəldiyimiz gün bu mübarizədə uğur əldə edə bilərik. Zorakılıq tərəfdarları dini dəyərləri təhrif etməklə yaratdıqları utopiyalarla gənc nəsillərə təsir göstərir, onları fəlakətə aparırlar. Bunun əvəzində yeni nəsillərə inancları, ədaləti, bərabərliyi əsas götürərək həqiqi mesajları ən doğru şəkildə öyrətməliyik. Müxtəlif dinlərin nümayəndələri olaraq, bunu bacardığımızda dünyanın hamımızın birlikdə yaşaya biləcəyi yer olduğu daha yaxşı anlaşılacaq. Öz çıxışında bu fikirlərə geniş yer verən Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdəğan bildirib ki, bu istiqamətdə birlikdə fəaliyyət göstərməyə davam etməliyik: “Sivillizasiyalar Alyansına, onun prinsip və dəyərlərinə həmişəkindən daha güclü şəkildə sahib çıxmalıyıq. XXI əsrdə bəşəriyyətin çatdığı yerin gündəmi terror təşkilatlarının müəyyən etdiyi bir sonluğa məhkum olmayacağına inanıram. Gələcək nəsillərə daha gözəl bir gələcək miras qoymaq üçün səsimizi bu gündən ucaltmalı və dərhal fəaliyyətə başlamalıyıq”.

Bakı Forumu tolerantlığın və qarşılıqlı anlaşmanın təmin olunması üçün ölkələr və xalqlar arasında əməkdaşlığı, dostluğu inkişaf etdirməyin zəruri olduğunu bir daha təsdiqlədi. Dialoq və mübadilələr müxtəlif çağırışlara cavab tədbirlərinin görülməsi üçün çoxtərəfli münasibətlər sisteminin dərinləşdirilməsinin mühüm və əhəmiyyətli olacağını göstərdi. Bu Forum özünün sülh, davamlı inkişaf hədəflərini açıq bəyan etdi. Bu, Forumun qəbul etdiyi Bəyannamədə də öz əksini tapdı.

Şükür ƏLİZADƏ,
“Respublika”.